

FOLK OG LAND

Nr. 24 - 5. årg.

Lørdag 23. Juni 1956

Løssalg 50 øre

Hvem har ansvaret

for at Norges politikere gir seg av med å ville styre den hele verden, fra Vest-Tyskland og Spania til Syd-Afrika-sambandet og Travancore i India, men ikke engang tilnærmelsesvis kan overkomme vårt lands egne anliggender?

Et eksempel: Med de nuværende bevilgninger vil det ta 406 år å bygge ut veistrekningen Lende — Virak — Tonstad i Vest-Agder og 285 år før strekningen Bryggeså — Tveranå i samme fylke kan regnes å være ferdig. En rekke andre strekninger i Vest-Agder vil trenge fra 6 til 98 år. Et så viktig vedlikeholdsanlegg som Flekkefjord — Ana-Sira vil det ta 92 år å sette i stand. Situasjonen er den samme i mange andre fylker.

Et rikere Norge

Den siste salven i den 2800 meter lange Skjønstatunnel på Sulitjelmabanen brente løs for noen dager siden. Dermed er alle tunnelene sprengt ferdig over et år foran den opprinnelige plan. Direktør Kjell Lund opplyser at man regner med å kunne foreta transporter på banen før vinteren setter inn på strekningen Finneld—Sulitjelma med fire tog i begge retninger pr. døgn. Reisetiden som nå er over fire timer, vil bli bare 65 minutter. I forbindelse med tunnel-sprengningen ble ledere for anleggsdriften, overingeniør Eiliv Iversen, tildelt fortjenstmedaljen i gull for dyktig ledelse av arbeidet.

Fra Namdal

Den franske forfatter Maurice Bardeche's bok «L' Oeuf de Christophe Colomb» («Kolumbi egg») er skrevet i form av et åpent brev til en amerikansk senator. Her sier han sin hjertens mening om den rolle USA spillet før, under og etter den siste verdenskrig.

For å gi landsmenn kjennskap til Bardeches syn på saken har vi latt oversette deler av boken. Leserne vil ha nytte av å gjøre seg kjent med hva han har å legge fram. Det faller ikke akkurat i linje med vårt lands ensrettede presse!

Herr senator, — De har bedt meg om en rapport: Se, her er den! Den er brutal, men jeg vil helst tale til Dem slik. De vil finne en analyse av deres nåværende situasjon, såvel som en løsning. Jeg kan ikke vite om De finner analysen redelig og løsningen mulig. Men De har forlangt å få vite hva jeg mener, og jeg sier det oppriktig, uten smiger. Slik som Christoffer Columbus gjorde med egget: Egget ruller, og jeg skal si Dem hvorfor, siden skal jeg vise at det kan stå fast og si Dem hvorledes Baketter får De selv dømme.

«Nous avons tué le mauvais cochon» (vi har tatt livet av villsvinet) sa Churchill da krigen tok slutt. Og denne hans uttalelse sier oss alt.

— Hvor var det skjønt i Europa i 1939, så trygge vi var på morgendagen. Hvem ville ikke gjerne gått tilbake til den tid det var polakker?

Men man kan ikke gå tilbake i tiden, og der er ingen polakker. De døde våkner

Vi er først i Norge med «Columbi egg»

fortsatt dreper det hver dag som går. Og det skal med Deres tillatelse være førstedelen av mitt resonnement.

La oss først begynne med å gå tilbake. Europa av 1939 — slik uttrykker vi oss i dag — synes oss til sammenligning et solid Europa, et Europa av granitt. La oss først se hvorfor det var slik. For det første i strategisk, for det annet også i politisk hensende.

Jeg skal bare erindre om den strategiske aspekt den gang: Eksistensen av store moderne armeer som kunne holde den røde arme i age og dermed umuliggjøre enhver politisk ekspansjon gjennom intervensjon fra den, er et så vesentlig element i den europeiske likevekt at det ikke trenger noen forklaring. De politiske konsekvenser av denne situasjon synes imidlertid Deres landsmenn ikke riktig å ha forstått. Det er

Maurice Bardèche

setter lyskasteren på Europas problemer

med andre ord de politiske betingelser for den europeiske likevekt i 1939 jeg skulle ønske å drøfte med Dem.

Den første politiske konsekvens av den strategiske aspekt den gang var at kommunismen hadde så å si akseptert situasjonen og fra-

var at der fødtes en ideologi.

Det som konstituerte den europeiske demning mot kommunismen var ikke alene militærmakten — en arme er nå bare en arme, og den røde hær var jo også eksellent, — men det var fremfor alt folkenes felles vilje som helt ut hadde vendt seg mot kommunismen. Kanoner er nødvendige, men vilje er enda nødvendigere, idet kanonene intet formår uten vilje og tro. Hva man enn sier om regjeringene før krigen, må man erkjenne at de ikke alene hadde fått kommunismen til å forsvinne i sine land, men at de også hadde maktet å bibringe sine folk en dyp og varig antikommunistisk overbevisning. Denne antikommunistiske blokk med vilje til motstand og til kamp — De søker den forgjeves i dag, herr senator, — hadde regjeringene formådd å stille

opp og holde fast fra første øyeblikk i en vilje uten svikt, Politikken alene gir ikke forklaringen til dette, men instinktet innen disse våre gamle vestens land måtte til, folkenes genius var det som maktet å stille opp mot den kommunistiske mystikk

forvirring, anarki og frykt, tiltross for borgerskapets feighet og makthavernes stakkarslighet var det folket selv som reagerte. Man sluttet seg til en mann, en gruppe, en ide alltid på samme måte. Det var landet selv som reiste seg spontant, ikke noen klasse eller noe interessentskap; det var de nasjonale krefter i landene som med ett krystalliserte seg og dannet blokk. Over alt hvor et land følte seg truet fremtvang folkenes livsinstinkt den nødvendige sammenlutning. Og den skjedde brutalt og øyeblikkelig som en kjemisk forbindelse. Alt hva der var nasjonalt reagerte så å si materielt som jernflissspån overfor magneten. Uviljen mot kommunismen var en refleks. Alt som var nasjonalt befant seg plutselig i samme leir. I alle Europas land utskilte seg øyeblikkelig, instinktsmessig de na-

Innenfor denne sirkel var der svake soner hvor en kommunistisk askjon var mulig. Disse svake soner ble imidlertid ikke oversvømmet, fordi de var dekket, beskyttet av det antikommunistiske belte. Og denne geografiske disposisjon umuliggjorde den klassiske fremgangsmåte i form av et lokalt kommunistisk putsch, støttet gjennom intervensjon av den røde arme. Derfor var de kommunistiske partier i de svake sonene avskåret fra å gripe makten. Man måtte finne en ny måte.

Her er det at den kommunistiske taktikk blir intressant. Ute av stand til å intervenere direkte lette Kreml etter et middel til å forsere grensene uten å måtte debarkere, å ta ledelsen uten å bruke makt, og så oppfant den antifascismen. Denne geniale oppfinnelse har ikke vært tilstrekkelig påaktet.

Den er sjelen i moderne politikk og har fornyet de politiske metoder på samme måte som oppfinnelsen av artilleriet forandret krigens. Den tillater kommunistene, kommunistpartiet å ha makten selv om de er i minoritet, å lede statens affærer uten

Se her: Før sloss hvert parti under sin fane. Kommunistene var kommunister, sosialister var sosialister og katolikker katolikker. Kreml forstod at dette måtte bli annerledes, ellers ville kommunistene alltid være i minoritet og aldri komme til makten. Man måtte slutte å slåss med åpent visir, man måtte bruke maske. Men hvilken? Og hvordan? Her var det at kommunistene ved en glimrende manøver fikk gjort antikommunistiske krefter til støttropper for sitt gjenombrudd. Og det foregikk enkelt nok: Da de skjønnte at de ikke fikk lov å sette fyr på Europa, begynte de å vri sine hender og rope på hjelp. Alle bra folk måtte da i frihetens navn gi dem rett til iallfall å bære fakler. Her var jo ikke tale om kommunisme og kommunistprogram, det var humaniteten, selve menneskeligheten som var truet av et monstrum, et villdyr: Se de fryktelige kohortene langs grensene av det stakkars hellige Russland, som forbyr å holde kommunistmøter og å kalle den røde hær befrier. Udyret var en trussel mot alle, ikke bare mot kommunistene, men mot alle mennesekr, mot enhver, som ville holde møter eller kalle noen for befrier. Mot dette dyr måtte der dannes en broderkjede. Man måtte glemme at man var borgerlig eller katolikk, syndikalist eller nasjonalist. Her var en fellesaksjon påkrevet mot dette monstrum, og kommunistene ville gjøre alt for fellesskapet: ikke skulle de snakke kommunisme, sovjet-

tingen rinner—Suntjeima med fire tog i begge retninger pr. døgn. Reisetiden som går på disse fire timer, vil bli bare 65 minutter. I forbindelse med tunnel-sprengningen ble lederen for anleggsdriften, overingeniør Eiliv Iversen, tildelt fortjenstmedaljen i gull for dyktig ledelse av arbeidet.

Fra Namdal

Van Severen har besluttet å utvide kapitalen med 50 prosent. De gamle aksjonærer fikk kjøpe en ny aksje for hver to gamle og tok alt.

Vet du det?

Hvem er Sherman Adams? Er ikke det norske folk et opplyst folk? Enda er det nok mange blant oss som ikke vet at Adams i dag er en av de mektigste menn i verden. Men hvordan er han det?

Se svar side 3.

«Gi meg en god fordøyelse, Herre, og også noe å fordøye!

Gi meg et sunt legeme, Herre, og forstand til å passe det.

Gi meg en sunn sjel, gode Herre, til å holde det gode og rene for øyet.

som ikke blir forferdet når den ser synd,

men gjør sitt beste for å vende den til det gode.

Gi meg et sinn som ikke kje-der seg, som ikke klynker, klager og sukker.

La meg ikke bekymre meg så meget om den ivrige lille tingen som heter «Jeg».

Gi meg sans for humor, Herre, gi meg nåde til å skjønne spøk, til å få glede ut av livet, og til å gi den videre til andre!

(Bønn slått opp i en kate-dral i England.)

Fra Nationen.

De fleste mennesker vil heller bli beskyldt for bigami, udugelighet, dårlige manerer o.s.v. enn for å mangle sans for humor.

Cecilie Lavigne.

villsvinet) sa Churchill da krigen tok slutt. Og denne uttalelse sier oss alt.

— Hvor var det skjønt i Europa i 1939, så trygge vi var på morgendagen. Hvem ville ikke gjerne gått tilbake til den tid det var polakker?

Men man kan ikke gå tilbake i tiden, og der er ingen polakker. De døde våkner ikke, de levende får erstatte dem. De viljer dere i uforstand har brutt ned, og som nå er spredt som kulene i en avslitt rosenkrans, må en ny tanke samle. På de ødelagte bolverk må reises en stål-mur. Men, herr senator, først må det bli klargjort hva dere har begått eller heller hva man har fått dere til å begå. Å innse deres strategiske og politiske feil er ikke nok, deres fundamentale villfarelser og grunnlaget for dem må også in sees og forståes. Dere må kjenne igjen dem som har hatt ledelsen og få øynene opp for hvor dere er blitt ført hen. Det er ikke nok å anklage det onde, den onde ånd må demaskeres. Dere er i dag lik en alkoholi-ker, som mener å kunne hel-brede seg ved å fortsette å drikke whisky. Dere søker å reparere feilene i deres poli-tikk, samtidig som dere fastholder prinsippet for samme politikk.

Målet for denne bok er først å foreholde Dem denne vesentlige motsigelse og dens konsekvenser, men dernest også å vise Dem en annen vei, ikke den dere har gått, men en helt annen vei. Det er den vei millioner eu-ropeere i dag uklart aner, den frelse millioner hittil tause stemmer begynner å rope på. Det ville være godt om dere kunne forstå disse stemmer.

«Vous avez, tué le mauvais cochon» («dere har drept villsvinet»), men det er ikke nok å si. Jeg skal nå vise Dem at dere ikke har sluttet med å drepe dyret, at dere

SEITE Tyskasteren på Europas problemer

med andre ord de politiske betingelser for den europeiske likevekt i 1939 jeg skul-le ønske å drøfte med Dem.

Den første politiske konsekvens av den strategiske aspekt den gang var at kom-munismen hadde så å si akseptert situasjonen og fra-falt eller i det minste gitt det utseende av å ha frafalt Lenins verdensdrøm. Og ved å proklamere doktrinen «so-sialisme i et land» hadde Stalin ført denne retrett til protokolls. Han holdt seg innen sine egne grenser. Han medga at hans regjering ba-re var for konsolidering. Han betok dermed kommunismen dens karakter av religion: ti en religion som nøyer seg med et begrenset geografisk område opphører å være reli-gion ettersom den oppgir å være universell. Hva ville «kristendom i et land» bety om ikke slutt på kristendom-men?

Først i dag forstår vi til-fulle betydningen av den eu-ropeiske vitalitets seier den gang. Før krigen så vi bare de strategiske fordeler ved denne seieren, men vi så ikke hvor betydningsfullt, alt avgjørende det var at Sovjet-Russland var redusert til å være «en stat som de andre». Når vi i dag ser på det fryktelige imperium, som på alle kanter har utvidet sine grenser, hvor synes oss ikke situasjonen den gang so-lid og nesten trygg. Og hvor belærende var det ikke å vite at Sovjet-Russland kunne temmes, at det var et rike som riktignok gjerne ville utvide kommunismen såvel som sin egen innflytelse, men som dog måtte finne seg i i likhet med alle andre land å lyde de politiske lover.

Den annen politiske konsekvens eller rettere den annen politiske følge av felles-aksjonen, som hjemviste kommunismen til Russland,

opp og holde fast fra første øyeblikk i en vilje uten svikt, Politikken alene gir ikke for-klaringen til dette, men in-stinkt innen disse våre gamle vestens land måtte til, folkenes genius var det som maktet å stille opp mot den kommunistiske mystikk en like så sterk mystikk. Av det gamle Europas fruktbare skjød fødtes en ny tro. Det var vår jord og vårt blod som plutselig fant seg selv igjen. Det var de svunne ti-ders makt og kraft som strømmet opp av erindrin-gens dyp og fant de ord som atter kalte våre folk til vakt mot Asia. Det var ingenting abstrakt, det var erindrin-gene som strømmet på. Ra-seimpulser fra enkeltmenn utgjorde bare systematiske overdrivelser i fellesviljen, der vestens hvite rase i sin helhet reiste seg mot inva-sjonene fra Asia og i sitt ge-ni, sitt blod og sin fortid lette etter det krigsskrik som ville samle alle dens folk. Disse folk var solide i sin antikommunisme, fordi den-ne antikommunisme var dem selv og i den lå deres tro-skap mot dem selv.

Slik var de to politiske ka-rakterer som ledsaget den kommunistiske ekspansjons stans i Europa. De strategi-ske krefters synlige likevekt ble båret av de ideologiske krefters usynlige. Og denne siste, d.v.s. de krefter som ingen kan se, ga sin visdom og sin styrke til de strategi-ske krefter.

Det er bare en ting jeg har å si Dem, herr senator, an-gående dette: Jeg tør minne Dem om hvordan alt dette er skjedd. Det var ikke diplomatene og ikke generalene og heller ikke bankene som sto i spis-sen for disse folkelige beve-gelser. Denne reaksjon til forsvar fødtes fullt ut av det nasjonale instinkt. Under

sjonale krefter som tvers igjennom antikommunisti-ske. Og sammenstillingen av disse nasjonale krefter dannet den antibolsjevikkiske front, en demning som reiste seg spontant og som da be-skyttet oss alle. Det er læren, herr senator, om vår histo-rie nylig. Slik var hinderet som kommunismen møtte og som den ikke kunne komme forbi. Der måtte den røde arme bli stående, da videre fremkomst var umulig.

Og da viste det seg å være sant hva Stalin sa etter kri-gen: Sovjetstyret vil kunne bestå ved siden av andre sty-reformer uten krig og kata-strofer. Men det var for-då det eksisterte en ideolo-gisk og militær barriere, som ved sin blotte tilværelse tvang Sovjet-Russland til å bli en stat som andre (un-état comme les autres) og således garanterte russisk klokskap og selvfornektelse.

Dette er det første punkt jeg ønsker å bringe i Deres erindring. Det er bare en in-troduksjon, en nødvendig på-minnelse.

Det er noe ganske annet som interesserer meg, og det er følgende punkt: Hvordan opp-nådte kommunismen å kom-me over barrieren, hvilken oppfinnelse muliggjorde dens inntrengen i Europa tiltross for barrieren, hvilken form er det egentlig kommunis-men tar når den vil kamu-flere seg, hvilke er dens me-toder, dens reserver, dens medskyldige? Når De har forstått det, herr senator, vil De ha forstått hvorfor deres aktuelle politikk i Europa er virkningsløs og tillike at de-re fortsetter med å drepe villsvinet.

Den europeiske barrieren var en slags befestet voll, et ytre bolverk i form av en sirkelbue omfattende Tysk-land, Polen, Ungarn, Roma-nia, Bulgaria, Italia, Spania.

Den er sjelen i moderne po-litikk og har fornyet de po-litiske metoder på samme måte som oppfinnelsen av artilleriet forandret krigen. Den tillater kommuistene, kommunistpartiet å ha mak-ten selv om de er i minoritet, å lede statens affærer uten å vise seg, å føre Russlands politikk ved lærenemme og lydige håndlangere som ikke er kommunister og som ofte endog sier seg å være anti-kommunister, alt i alt å opp-nå gjennom menneskenes dumhet og lettroenhet, ja også gjennom deres liden-skaper, hva de ikke kunne sikre seg ved egen makt.

Infiltrasjon gjennom anti-fascisme har vært kommu-nistenes politiske hovedvå-pen gjennom hele krigen og etter krigen, også hos dere i Amerika, herr senator, like så vel som i Europa.

Antifascismen er kommu-nismens politiske våpen par excellence. Det er det mest virkningsfulle våpen mot de-re nå i dag og det som skal brukes til å dolke dere i ryg-gen, hvis det blir krig. Der-for må dere nødvendigvis læ-re å kjenne dette våpen. Og jeg skal prøve å demonstrere det for Dem, stykke for styk-ke som om det var et gevær eller en bombekaster. Og De skal da se at den verste feil i deres europeiske politikk var den at dere trodde at det bare var de erklærte kommunister som var fi-en den, mens det i virkeligheten er så at kremlpolitikkenes ve-ritable og mest nyttige tje-nere ofte er menn som ikke er kommunister, som i sine ord angriper kommunismen, som kaller seg USA's allierte og som forlanger penger av dere, men som i virkelig-heten overtar alle de stil-linger og foretar de hand-linger som best motsvarer Moskvys hemmelige ønsker.

Hva er så antifascismen?

kalle noen for befrier. Mot dette dyr måtte der dannes en broderkjede. Man måtte glemme at man var borgerlig eller katolikk, syndikalist el-ler nasjonalist. Her var en fellesaksjon påkrevet mot dette monstrem, og kommu-nistene ville gjøre alt for fel-lesskapet: ikke skulle de snakke kommunisme, sovjet-republikken skulle være glemmt og sine tidligere drøm-mer ga de på båten. De tenkte bare på denne truse-len mot menneskeheten.

Siden da behøvde ingen å si hvem han var, det var til-strekkelig at man var mot dette udyret som avmaltes i de gresseligste farger: Man kalte det tyranni. Naivt nok hadde det vist sitt ansikt: Man kalte det mord. Gräten-de familier kom og sa de var blitt jaget: Man kalte det urett. Alt hva dyret gjorde ble til forbrytelse og, som i alt menneskeverk var der uheldigvis blant deres tiltak også villfarelser og feil som ikke var vanskelig å utnytte.

Det ble til at man bare ved å erklære seg mot dette fo-regivende tyranni ble en fri-hetens forsvarer. Man opp-hørte å være kommunist, so-sialist eller katolikk og ble fra nå av medlem av en fri-hetens felle s front. Sta-lins regjering fylte stadig fengslene og førte et ubønn-hørlig skrekkelde; men kommunistene var mot fas-sismen, altså var de for fri-heten. Stalins motstandere ble deportert i tusenvis og hungersnøden avfolket hele provinser; men kommuniste-ne var mot fascismen og følgelig for brød til arbeide-ren. Russland fabrikerte ustanselig kanoner og tanks, men kommunistene hadde bare syn for de kanoner og de tanks som en dag kunne motsette seg sovjetmakten og som de forlangte vekk og var altså dog for freden. Er dere ikke mot fascismen?

Forts. neste side.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Er det Morgenstjerne selv som har ansvaret?

Ambassadør Wilhelm Morgenstjerne er hjemme på ferie og har for 120. gang «uttalt» seg om Hannevig-saken. Det kan ventes en snarlig løsning, forteller han, etter «å ha fulgt saken» i snart 40 år. Det amerikanske erstatningsbeløp kan han «dessverre ikke opplyse noe om», heller ikke nå etter 40 år. Dokumentene omfatter 3500 sider, legger han til. Vi tror det så gjerne. Snakk og ikke handling har preget denne sak, særlig de første avgjørende årene. Hvor var Morgenstjerne å finne dengang? Led han av slapp likegyldighet og nasjonale mindreværdighetskomplekser? Hvorfor trakk saken ut? Hadde han selv hovedansvaret for det?

PAUL GUNNAR HOVIND

på Rena var tirsdag 19. ds. 60 år. Post festum vår hjerteligste hilsen, fulgt av alle gode ønsker for de kommende år.

Selv om

landets ledende planøkonomer lenge har arbeidet med å drepe sparevanene, er det ikke lett. «Derfor kreves særlige gjenopplivningsforsøk. Hovedsaken er å innregistrere — og innrømme — at den Keyne'ske lavrente-politikk definitivt må henlegges, hvis man vil stoppe inflasjonen og oppmuntre sparingen.»

Farmand.

Et viktig ledd i personalforvaltning og fremme av alt samarbeid på arbeidsplassen

Omforlatelse. Det er vel bare når man innbiller seg å få ram på tidl. NS-medlemmer at det er oppportunt å snakke om ansvar i dette land, og ikke når det gjelder så mange gryn som det dreier seg om i forbindelse med de Hannevig'ske tilgodehaver i USA!

Vi ser gjerne at en norsk historiker blir satt på Hannevig-saken. Kanskje kunne det være en oppgave for en ung og hederlig forsker som Magne Skodvin. Så fikk vi etter alt å dømme samtidig en lærebok for fremtidige norske diplomater — om hvordan de ikke skal gå frem til ivaretagelse av norske interesser.

Dette nr. av Folk og Land gikk i trykken tirsdag 19. juni.

Den egyptiske statsminister oberst Nasser reiste mandag det egyptiske flagg på en kjempemessig flaggstang ved Suezkanalen i Port Said og satte dermed sluttstreken for 74 års britisk okkupasjon av kanalsonen.

23. juni: Stortinget tar ferie.

30. juni: Statsråd Varman åpner Nordkappveien.

24. 8.— 2. 9.: Båtutstilling i Oslo.

Hvis du kommer på kontoret kl. 10, er du sjef. Hvis du begynner kl. 9, er du kontorist. Hvis du begynner kl. 7, arbeider. Hvis du begynner å arbeide kl. 6, er du president i USA.

(Fletcher Knebel.)

Mellom venner

Får norsk-amerikanerne øynene opp for rettssviket i gamlelandet?

Nedenfor gjengis utdrag av en anmeldelse av «Svenskaboka» i det store norsk-amerikanske «Nordisk Tidende», skrevet av professor Lyder L. Unstad (Sellinggrove, Pennsylvania):

Som nevnt i N. T. (1. mars) har svenske eksperter i Internasjonal Lov og Rett fått utgitt en bok om hva som er kjent som «rettsoppjøret» i Norge etter krigen. Nå har jeg fått tak i et eksemplar av boken og har studert den grundig.

Alle bør lese denne bok, — den er veldig interessant og setter opp ned omtrent på alt hva vi er blitt fortalt om det som foregikk i Norge under krigen og om Nasjonal Samlings-folkene. Med andre ord:

vi ble fylt med propagandaskrøner om hva som virkelig foregikk og om de virkelig skyldige for krigsfadesen og miséren.

De svenske professorer unnlater imidlertid å ta opp grunnene for at krigen kom til Norge.

Svenskene omtaler så kapitulasjonen 10. juni, og det merkelige fenomen at Nygaardsvold, Koht og Ljungberg (etter krigen) «hava icke ens kunnat erindre sig att de tagit del i kapitulasjons-overenskomsten trass i at kapitulasjons-dokumentet i kopi ble sendt til London gjennom legasjonen i Stockholm.

Kapitulasjonen av samtlige norske krigskrefter er jo av vesentlig betydning for forståelsen av det hele, sier prof. Unstad, som videre siterer fra s. 50—61, der det heter at Mil.org. i juli 1941 fikk direktiver fra eksilregjeringen i London, og at de var utarbeidet av britene, uten at Norge var de jure allierte med England—Frankrike. Videre at de norske kommunistene etter utbruddet av krigen mellom Tyskland og Sovjet begynte sin aktive motstandsvirksomhet med sabotasje og voldshandlinger, «bedriven efter sovjetryska anvisningar.»

«Selvfølgelig måtte da

osv.), art. 1 ställas på stridande styrkor. — — Hjemmefrontens styrkor är därför folkrättslig sett franktirörer, vilkas innsats icke äga karaktär av krigshandlingar.»

«Så vet vi da det. Disse franktirörer var altså i britisk og russisk krigstjeneste,» sier forfatteren i Nordisk Tidende.

Til slutt nevner professor Unstad de ca. 250 000 tyskerarbeidere, som «ytet bidrag til fienden» uten å bli straffet for det,

og siterer igjen fra svenskeboka avsnittet om at denne «olikformigheten giva åtminstone något stöd åt påståendena att det skulde ägt innenrikspolitisk grund», og at disse 250 000 tyskerarbeidere vilde hindret den «socialdemokratiske valgsegern med 76 av de 150 plater i Stortinget.»

Professor Unstad tilføyer at ved hjelp herav har regjeringen holdt seg ved makten. Og det i en «rettsstat»? Alle bør lese boken.»

Fellesreisen til Hamburg og Kjøbenhavn 15. juli 1956

Vi har på hånd en 40-personers turistbil

Tiden går, i morgen er det bare 3 uker igjen — til den dag da vår store fellesreise til Hamburg starter fra Oslo. Som tidligere kunngjort blir det to netters opphold i Kjøbenhavn på hjemturen. Vi viser til program i «Folk og Land» nr. 22 og 23, og minner om at det hele kommer på ca. 385 kr. pr. person for reise, hotell og måltider — med de

bagatellmessige reservasjoner som er nevnt i programmet. Etter at det forlengst er påmeldt over 30 deltagere har det lyktes oss å få på hånd en større bil, slik at i alt 40 personer kan bli med. Ennå kan 5 reiselystne skaffes plass! Men nå er det best å melde seg omgående, og da helst pr. brev, adr. Kierschowsgt. 5, Oslo.

NB!

Høyesterett har enstemmig tilkjent en bilfører som ble påkjørt av tog på en privat veiovergang 250 000 kroner i erstatning med fire prosent rente fra 17. august 1951.

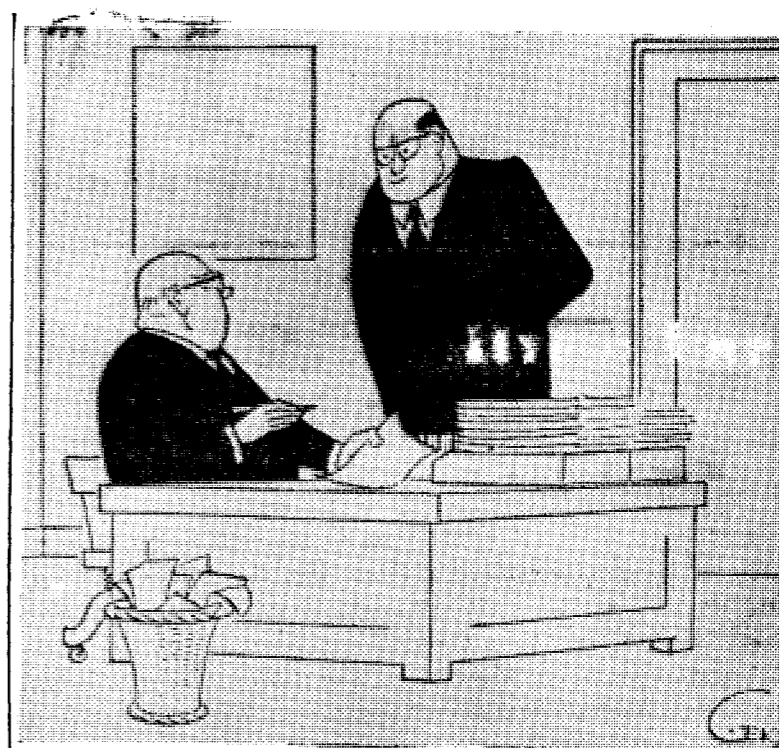
Hvem handlet rett?

Det var sommeren 1940. Sammen med en venn av meg stod jeg ved resepsjonen på Grand Hotell i Oslo. Min venn underhandlet med tyskerne om større kontrakter, og så kom en annen tysker bort til ham. «Unnskyld meg, er De direktør J. fra B.?»

Smertefulle konsekvenser

Det er med inflasjon som med å falle ut av vinduet. Man kjenner ikke hvor vondt det er før det stopper.

Han kom, og straks han fikk se ham, kastet han seg gråtende rundt halsen på min venn og sa: «At jeg skulle komme hit på denne måte!» — «Det skal du ikke bry deg om, se om du kan få permisjon noen dager, så blir du med meg hjem til O. og L.» Og slik bar det til at denne tidligere Wiener-gutt etter forrige verdenskrig kom hjem til sine tidligere, for kort tid, pleieførelde og hadde mangen en hyggelig prat sammen. Hva der senere

«Hvis statsråden ønsker besparelser i dette departement må vi ansette noen nye, som kan finne ut hvorledes vi kan få ned utgiftene.»

(Etter «Dublin Opinion» og «Farmand».)

Hvor var juristene?

Vi bringer i neste nr. av Folk og Land en del nærgående spørsmål til våre jurister, fremsatt av overrettssakfører Erling Ueland, Stavanger.

— Hvor alle tenker likt, tenker ingen meget.
Walter Lippman.

Mangelvare

i Norge i dag: Laks! Men regulerende og kontrollerende instanser er ikke mangelvare.

Allt tar sig bra ut i det gröna, sa bonden, kastade käringen sin i nässlehögen.
(Svenska Ordstäv).

Smågutten kom hjem fra skoledagen og moren spurte hva læreren hadde lært dem denne gangen.

— Han leste opp eventyret om Askeladden som fikk prinsessen og halve Ringerike, sa gutten.

— Et rom til minne om forfatterinnen Sigrd Undset er innviet i biblioteket i hennes fødeby Kalundborg.

Nationen.

— En frøken «Ikke røker» skal kåres i England. Den som vinner skal besøke britiske ungdoms-

deveiler førte ned til Menstad.

Kommet ned til Menstad, plasserte jeg meg i en hane vis og politisperringen. Dette skulle senere vise seg å være et for en journalist meget heldig valg — jeg fikk nemlig anledning til å følge «slaget» fra bare tre-fire meters hold.

Da toget var omkring 100 meter fra sperringen trakk musikk-korpset seg litt til side. Resten

molestert inne på Norsk Hydros kontor på Menstad. Jeg var en tur der inne og så på dem, og det var et uhyggelig syn.

Jeg hadde tatt klokken da brannslangen ble satt på, så på den igjen da det hele var over, og kunne konstatere at bataljen bare hadde vart i 7 minutter! Skulle jeg ha anslått tiden på måfå, ville jeg nok ha angitt en adskillig lengere tid.

Utpå kvelden kom demonstrantene fra Skien inn til

det kunne hende for demonstrantene selv. For nu ble det ikke flere blodsutgydelser, nå ble de avskråret fra å begå flere og kanskje enda verre forbrytelser.

En del av dem måtte senere stå til rette for sine handlinger under «Menstadslaget», men de slapp billig, et års fengsel var det meste som ble idømt.

«Menstadslaget» ga oss også storie, men både lærerik og advarende sådan. Den lærte oss hvor riktig det er at samfunnet har et godt utbygget og mobilt ordensvern. Det er en uting i et gitt tilfelle å være henvist til å bruke forsvarsmakten til å hevde samfunnets autoritet for å skape indre ro og orden. Sånn tjeneste bør forsvarsmakten være hevet over og fritatt for.

«Menstadslaget» ga oss også drastiske eksemplær på hvor farlig det er å utfordre massepsykosen til voldshandlinger. Man kan da oppleve det triste syn å se at ellers rolige og sindige mennesker løper amok.

Vi får inderlig håpe at «Menstadslaget» aldri kommer til å gjenta seg, at en arbeidskonflikt skal resultere i at det løpes storm på selve samfunnet. Den lærepenge har det gitt alle parter.

(Fra Aftenposten.)

Svar på spørsmålene s. 1.

Når De Forente Staters president er ute av stand til å varetta sitt embete, er det etter konstitusjonen i realiteten visepresidenten som besørger forretningene, men slik forholder det seg ikke helt under president Eisenhowers sykdom. Den som i dag de facto regjerer er ikke visepresident Nixon, men en mann hvis navn de fleste knapt nok har hørt. Det er den 57-årige New Hampshire-guvernør Sherman Adams, som siden presidentens tiltreden har vært hans særlige assistent og rådgiver. Det er han som står i spissen for det veldige president-administrasjonsapparat,

Det sanne er betegnelsen på alt som det viser seg å være godt å tro på.
William James.

forfremmelse om det berøpelse, offentlig Norge av idag at «det stod der og kom seg!»

På Hamsuns 90-årsdag i 1949, da hans skjeggvekst og Erstatningsdirektoratets tilvekst ennå var på det frodigste sendte kringkastingen i Sveits i et to timers spesialprogram om Knut Hamsun. og da Gyldendal glemte å heise det norske flagg den dagen skyldes det vel påstanden i den sveitsiske kringkasting, der det ble sagt at «Knut Hamsun tilhører ikke lenger det lille folk som har fostret ham, — han tilhører menneskeheten.»

Men etter inneværende års værbytte kan det se ut til at både Gyldendal og Norge orienterer seg i retning av å være som en del av menneskeheten — i påvente av året 1959.

Toralv Fanebust.

som får trådene til å gløde til landets fjerneste egne. Bare få timer etter at president var blitt innlagt på sykehuset, flyttet han sitt hovedkvarter til samme sted. Utover pressesekretær Hagerty er Adams en av de få utenfor sin familie Eisenhower har hatt forbindelse med.

Hvordan han har nådd denne stilling? La oss først ganske kort fortelle, at han, som opprinnelig hedde vært marineoffiser som 29-åring gikk inn i den amerikanske tømmerhandel og hurtig ble New Hampshires tømmerkonger. Det var så sent som i 1941 at han slo seg på politikk for sluttelig i 1949 å bli valgt til sin hjemstats guvernør. Han vant seg en viss berømmelse ved å skjære ned New Hampshires administrasjonsutgifter med det halve, og med dette ry sto han da presidentvalget i 1952 nærmet seg. Han kjente ikke general Eisenhower personlig, men han var allikevel den første som for alvor bragte ham i forslag som republikanernes presidentkandidat — og han var i alle måter en mann etter Eisenhowers hjerte. Allerede på et meget tidlig tidspunkt av kampanjen besluttet han, hvis han ble valgt, å gjøre Adams til sin «Assistent President».

En sådan post finnes ikke antydning i den amerikanske forfatning, men der fantes jo klare foregående tilfeller for en sådan «grå eminence» i Det hvite Hus. President Wilson hadde hatt sin oberst House og president Franklin D. Roosevelt sin Harry Hopkins, — men det var mot Eisenhowers åpne natur å

far og mor vil skilles!

ha en slik «mørklagt rådgiver» gående omkring seg, — og han trakk derfor Sherman Adams fram i lyset ved å gjøre ham til sin assisterende president og spesielle rådgiver med full administrativ myndighet.

Adams har kontakt med Det nasjonale Sikkerhetsråd, til secret service, til budsjettkomiteen, til forsvarset, til kabinettet med dets ti departementer og til ikke færre enn 43 regjeringsagenturer og kommisjoner, som er direkte underlagt presidenten.

Går det som det skal — og det har det som oftest gjort — snur dette velsmurte apparat så å si lysløst — og en av mr. Adams hovedoppgaver er da også å være hva man i USA kaller en «troubleshooter» — å utjevne alle gnidninger mellom departementene. Og endelig og ikke minst viktig er han den store liaison-offiser mellom presidenten og den republikanske nasjonalkomite.

Det er blitt sagt at hvis dette av Eisenhower opprettede sentralkontor holdt opp med å fungere ville den amerikanske administrasjon simpelt hen gå i stå. Men på den annen side: selv om presidentens sykdom trekker i langdrag vil administrasjonen med Sherman Adams ved roret knirkefritt fungere videre. Derfor hans uhyre makt i Amerika idag.

S O M D E S E R

leser De selv denne lille annonse Andre vil gjøre det samme. Avetter i Folk og Land.

A/S HEIM OG SAMFUND

Høyesterettsadvokat

HANS KIÆR MORDT

Det urettferdige rettsoppgjør

En kritisk orientering omkring loverket på rettslig grunnlag.

164 sider. Pris ib. kr. 20.— hos bokhandlerne.

test få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA
Tobakksforretning

i Ole Vigs gt. 12, inngang fra Industrigt.

Kadett-ektepar

ønsker liten leilighet, event. 2 rom for ca. 1 år i Oslo ell. omegn., gj. møbl. Bill. mrk. «Kadett» til Folk og Land.

Ferieopphold

ønskes på fjellgård av 4 voksne og 1 barn. Bill. mrk. «Fra begynnelsen av juli».

Forskudd

Eldre velsituert mann, pensjonist, ønsker 1 ell. 2 vær. sentralt, i 1. ell. 2. etasje. Gjerne forskudd ell. depositum. Bill. mrk. «Møbl. ell. umøblert» snarest.

Ekstrafortjeneste 1956

Vi søker forbindelse med energiske kvinner og menn som distriktvis — over hele landet — vil gå inn for reklamesalg (hussalg) av en artikkel som burde finnes i hvert hjem.

Arbeidet vil ikke bare gi god biinntekt, men med tiden også takknemlige kunder.

Tilbud med nøyaktig oppgave over salgsdistriktet som passer den enkelte sendes til

FOLK OG LAND, Postboks 3214, Oslo

merket «Nyttig tidtrøyte».

Vulkanisør

får selvstendig arbeide, fast lønn og akkord. Skriftlig eller personlig henvendelse snarest.

Ole Selnæs, Verdal.

RODELØKKENS

STANSEVERKSTED

SNIPPEN 3 — OSLO

TELEFON 37 44 35

TANNINNSERTING

Trondheim

Gisle Johnsons gt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland
anbefales

Tørr snekkerfuru og vanlig høvellast kan leveres utover sommeren og høsten.

SVARVERUD BRUK

Lundeby p. å.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde
Havnveien 8
Tel. 68 88 87, priv. 67 07 79

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

Hvem har ansvaret

for at vårt samfunn får stadig større slagside? Det gjelder også helsedirektør Karl Evangs spesielle sektor.

*

Således synes ferietiden i år å skaffe enda større vansker for sykehusene og andre helse-institusjoner enn noen gang før. Fra mange kanter av landet meldes det at det er nesten uråd å få tak i leger, sykesøstre og annen nødvendig avløsning. Sykehuset på Nordfjordeid har måttet evakuere pasienter til Volda sykehus, da man ble stående igjen med bare en assistentlege. Vardåsen Tuberkulose sykehus i Asker har stengt av halvannen etasje med 40 senger i tre måneder. For Oslo-sykehusene er stillingen ytterst alvorlig. Selv utrent ekstrahjelp er nesten uråd å få, og utdannede sykepleiersker kan ikke skaffes som sommervikarar. Ullevål sykehus måtte nylig sende ut en appell om hjelp i «Husmødrenes 5 minutter» i kringkastingen. Det ga et visst resultat, idet det meldte seg en del ekstrahjelp, mest husmødre. Likevel er det bare med nød og neppe Ullevål og en lang rekke sykehus ut over landet klarer å holde driften i gang, forteller Dagbladet.

— Sjøkartverket skal flyttes til Stavanger.

— Dollarturister la i fjor ned 20 mill. dollar i Europa.

— Et svensk-norsk kraftverk tenkes bygget ved Limingen.

— En soldrevet modellbil er laget i USA.

— Av artianerne hadde 93 nok poeng til S i hovedkarakter.

— Svinesundbrua er 10 år. Antall trafikanter? 2 X Norges befolkning.

— Slakterisamvirkets omsetning nærmer seg 500 mill. kr. årlig.

som nøytrale, som urolige, fortumlede, forferdede nøytrale ved tanken på at der var visse land som ikke anerkjente streikeretten og kommunistpartienes lovlighet. Forkledningen kostet dem ikke stort, de avsvor ikke sin tro, men den hadde meget nyttige konsekvenser.

For det første sluttet man med å være redd for kommunistene. De var ikke lenger grusomme stridsmenn med stål disiplin, ubarmhjertige politiske kommissærer, folke-domstoler, terror og eksekusjonspelotonger. Man hadde tatt feil av dem. De var som andre folk. Man glemte deres program, man glemte de tidligere avskrekkende eksempler. De var ikke de fryktelige erkeenglene. St. Just var uvesentlig, man flyttet vekk bysten av Jaures. Intet proletariats diktatur, ingen blodig revolusjon, ikke noen av disse forrykte ting. Man åpnet armene for disse store, sterke brødre, som endelig kom for å kjempe sammen med bra folk for frihet og — men det hadde de jo full rett til — for fremskritt.

Siden da ga en tander morgenrøde ansiktene et vakkert rosenkjær. Det var antifascismens første farge og i virkeligheten ikke annet enn en refleks av dens blodige misjon. Man kjempet vel ikke bare for frihet, men også for fremskritt. Man ville befri arbeidermassene, elektrifisering av bondegårdene, bygge dammer, rydde, dyrke og høste, nedslå truster og og hver metallarbeider skulle få sin lille vogn, feriepenger og 40 timers arbeidsuke. Folk flest kunne jo være enig i dette program, men som ved

skritt til parole som bredte seg videre og hele verden ble etter hvert ensrettet. Man hadde å velge mellom 2 veier: en som førte til frelse og en annen som førte til fortapelse. Antifascismen var ikke alene forsvar for frihet, den ble religion. Alle er vi jomfruer med lampene. Ve den som ikke tenner sin med lys fra orienten.

Man vil forstå at en slik blanding av frihet, fremskritt og sosialisme måtte få underfulle virkninger. Virkninger som ikke var til å forutse. Man kunne på en gang være tilhenger av frihet, fremskritt og reformer, og allikevel være en fiende av antifascismen. Alt berodde på en viss hjertenes innstilling eller snarere på en føflekk, som betegnet en som antifascist eller som håpløs. De tilsynelatende mest betydningsløse ting plaserte en i den ene eller den annen leir. Et syndikalistisk postbud tilsluttet 3. internasjonale kunne godt være en brutal fascist, mens en millionær kunne være en utvilsom antifascist. Å like Picassos malerier var å be-kjenne seg til antifascismen, å like sovjetfilm var i og for seg ikke nok. Å lese Gide var i lang tid bevis for progresisme inntil det en dag ble bevis for fascisme. Der var dog utvalgte. En neger var nødvendigvis antifascist og likeledes en jøde. Derimot kunne en araber være fascist. De var også de fordømte. En Saint-Syrkadet var sikkert en slavehandler og en marineoffiser var enda avskyeligere. En general, en gammel frontkjemper, var alltid mistenkelig. Fri kjærlighet var vesentlig antifas-

de sammen under kanonslagene, måpende foran sirenene og vanskapningene med tørr munn, glansløst blikk frem og tilbake i dette golde marked, i dette sammenløp, uklart drømmende om en evig grå søndag over livet. Se det er antifascismen. Fra først av hadde den slagordet frihet, så ble det til en linje: man måtte ville fremskritt og strebe mot fremskritt og til slutt ble den et bilde på livet: man måtte ta del i markedet, følge med i mengden og trampe med i trampingen.

Først het det at man måtte forsvare seg mot fascismen, men denne negative instruks var bare en ramme: Litt etter litt fikk man fylt rammen slik at den inneholdt alt det som var det motsatte av fascisme. Og da fascismen i alt sitt vesen er en sunn nasjons forsvar mot infiltrasjon av boljevisme, så ble antifascismen opphøyet til å omfatte alt det som var til skade for dette selvbevaringsinstinkt. I samme utstrekning som fascismen var sunnhet og styrke ble antifascismen det motsatte av sunnhet og styrke. Antifascismen var ingenlunde ren sovjetkommunisme, den inneholdt en del både av sunnhet og styrke. Antifascismen var den trojanske hest. Den hadde bare til oppgave å vedlikeholde de svake soner. Den hadde ikke til oppgave å la et kommunistisk regime komme til makten. Dens oppgave var å holde nasjonene maktesløse mot kommunistisk infiltrasjon. Dens misjon var å bringe dem i forråtnelse og oppløsning. Det var derfor den gikk til an-

spekulerte i å medvirke. Og det dike, den barriere som de nasjonale antikommunistiske krefter hadde oppført, var strategisk sprengt. Den trojanske hesten var kommet inn. Beskyttelsessystemet mot antikommunismen hadde å regne med en politisk, eventuelt militær, sekundær fiendtlig front. Det var de før krigen registrerte krefter innenlands, som alt den gang sympatiserte med den røde armeen. Hitlers hele krigsførsel forklares ved nødvendigheten av å uskadeliggjøre denne sekundære front før han gikk løs på hovedfienden. På den samme måte kunne den sovjetrussiske militærledelse uten å ha risikert en eneste soldat, bare ved en enkel politisk disposisjon, intervenere i ledelsen av de militære operasjoner. Mon ikke alt dette skulle minne Dem om noe, herr senator? Hvis De oppriktig analyserer det som hendte den gang, finner De da ikke noe som merkelig belyser det som er i dag?

Også på en annen måte lyktes det å bedra opinionen. Det villsvinet dere drepte (votre mauvais cochon) hadde oppnådd resultater som dere i dag fullt ut kan overskue. Det hadde skapt en enstemmig arbeiderverden mot kommunismen. Kommunistene og deres agenter sier dere i dag at dette ikke er sant. Erindringen om det nevnte faktum forbitrer dem, de vet at om verden også kommer til å minnes det, da er det slutt på kommunismen. For der var skapt full enighet mot kommunismen hos det nasjonale arbeider-skap både i Tyskland og i Ita-

bevegelse i Tyskland og Italia, og det var nettopp fordi folket ikke følte noen trang til motstand mot styret. Skulle ikke dette bringe oss til ettertanke?

Den virkelige sosialisme, det farlige eksempel som ved sin blotte eksistens tok livet av det kommunistiske ideal, måtte for enhver pris ødelegges. Og det var den folkefronten (le front commun) fikk til oppgave å ødelegge. I frihetens navn erklærte våre fagforenings-treller at den tyske arbeider ikke var fri. For det daglige brøds skyld proklamerer våre i dag forhånte, underbetalte arbeidere at den tyske arbeider ikke hadde noe å spise. Og i fredens navn anklager vårt regime bestående av kanonforhandlere det tyske styre for å fabrikere kanoner og tanks som er bestemt til å beskytte den tyske arbeiders frihet og som samtidig beskytter vår egen. Den falske sosialisme anklager den sanne. Ordtåken letter overfor realitetene. Kommunistpartiet lot blant våre arbeidere spre plakater om de goder som demokratiet lover, men aldri holder.

Se det var vår historie før krigen. Utstyrt med sine falskneser oppnådde kommunistagentene å få det som de ville. De mente vel at det var tilpass for slike fjolls. Men bak dem skrek folk seg hese og skjønnte ikke at de på den måten nettopp umuliggjorde det som de skrek at de ville ha. Ingensteds viste det seg mere klart enn i spanskekrigen. Katolikken slo seg for pannen og vred hendene: De så jo at anti-

alminnelige troende ikke for-mår å øyne: de tenkte at når nonnene ble voldtatt var det til desto større glorie for Kristus, og at når folk ble henrettet var det for å forenkle folkeslagenes forso-ning samt at når fengslene fyltes var det til fremme av frihetens høyere formål, som krever permanente fengsler, folke-domstoler og utrens-ningsapparater. Disse folk ble kalt patrioter i henhold til den store onomastiske lov, som sier at man alltid skal velge det navn som betegner det motsatte av hva navnet utsier.

Slik var stillingen i Europa før 2. verdenskrig. Statene i den sterke sone innen det antikommunistiske belte i Europa betraktet fremdeles det kommunistiske parti som en samling agenter for utlandet. Kom slike agenter inn i landet ble de av et påpasselig politi innlosjert der hvor en fremmed makts betalte agenter alltid var blitt internert. Statenes ministre derimot så på Sovjet-Russland som en nasjon blant nasjonene, bare foruroligende på grunn av sin størrelse og sin produksjon, men hvis særegne styresett ikke nødvendigvis medførte at man anså det som et fiendtlig land.

I motsetning hertil så statene i den svake sone med forferdelse på enhver forholdsregel mot agentene fra Kreml. Ikke så at de var ufølsomme for fremmed innblanding: de anvendte gjerne fengsling. Men for dem var Sovjet-Russland ikke som en annen stat, for dem var det en slags modellstat, hvis eksistens betok dem. De ga ut-

— En svensk-dorsk kraftverk tenkes bygget ved Låmningen.

— En soldrevet modellbil er laget i USA.

— Av artianerne hadde 93 nok poeng til S i hovedkarakter.

— Svinesundbrua er 10 år. Antall trafikanter? 2 X Norges befolkning.

— Slakterisamvirkets omsetning nærmer seg 500 mill. kr. årlig.

— Handelshøyskolen har uteksaminert 49 nye siviløkonomer.

— Oslo: En skyskraper skal bygges ved Majorstua av veggseksjoner fra et firma i Bergen.

Bardèche

sa kommunistene til katolikene og sosialistene. Vel, da er dere for freden, for brødet og for friheten. Og i gleden over å være for fred, brød og frihet glemte katolikene at sovjetregimet hadde avskaffet katolisismen, og sosialistene innbilte seg at Stalins regime var et demokrati. Som i sjøslaget røkskyen skjuler krysserne dekket ordflommen vårt politiske liv. I slik tåke ble der sluttet forbund mot naturen. Katolikene trampet stilltende på korset og demokratenes hante den alminnelige stemmerett. Alt var tillatt, alt var hellig når det bare var mot fascismen. Slik laget man villsvinet og lot dere slå det ihjel. Hvem profiterte på det? Den røde arme.

Denne smarte kamufasje inneholder mere enn en lærdom. Deri gjenfinnes velkjente hyklerier som for en tid var deres egen historie (Historien gjentar seg!) Det vesentlige bidrag var dette: Kommunistene forkledde seg

Le når du kan. Det er en billig medisin.

Byron.

så for fremskritt. Man ville befri arbeidermassene, elektrifisering av bondegårdene, bygge dammer, rydde, dyrke og høste, nedslå truster og og hver metallarbeider skulle få sin lille vogn, feriepenger og 40 timers arbeidsuke. Folk flest kunne jo være enig i dette program, men som ved et trylleri ble det tillagt antifascismen. Det nyttet ikke å henvise til at det var Mussolini som var begynt med ryddingen og dyrkingen, at folkevognene ble laget i Wiesbaden og at de tyske arbeiderne fikk feriestjurer. Slikt var bare nesvisheter mot fremskrittet. Der var bare en dam, Dnjeprdammen og en glad ungdom, komsomolungdommen, virkelig nyrødning var der bare i Kirgrizrepublikken og folkevognene ville komme til Frankrike straks Leon Blum ble statsminister. Ingenting i dette var egentlig kommunistisk. Antifascismen voktet seg vel for å sette på programmet arbeider- og soldatsovjetter, jordens deling og partihegemoniet. Den nøyde seg med en tankestiller. Det forlangtes bare å se Russland som en smukk modell i det fjerne, som et idealfedreland, som et slags paradys og mønsterhage en måtte få kjær. Dette var progressisme. Det man gjorde krav på visste man var av liten betydning og at de fascistiske land til dels alt hadde fått det. Man forlangte av sine adepter bare en ting, men det var vesentlig: at alt menneskelig fremskritt munnet ut i det sovjetrussiske styre og at alt som gikk i retning dit, betød lykke, glede og fred, selv om det var elendighet og kanon-skudd, samt at alt som tok avstand fra Sovjet-Russland og var det fiendtlige, det var av det onde.

Så langt kommet ble frem-

likeledes en jøde. Derimot kunne en araber være fascist. De var også de fordømte. En Saint-Syrkadet var sikkert en slavehandler og en marineoffiser var enda avskyeligere. En general, en gammel frontkjemper, var alltid mistenkelig. Fri kjærlighet var vesentlig antifascistisk og progressistisk, hvorimot det var den rene latterlighet å ha barn. En oberst fra den tid, oberst de la Roque, som døde etter deportasjon, hadde alle dyrets kjennemerker. Han talte bare om familie, arbeide og fedreland, ord som kunne synes en smule progressistiske, men, hva man senere ble klar over, som hadde en utålelig odeur av slavehandler-sinn. Det var i virkeligheten selve ordene som stakk og såret antifascistene i huden. Antifascismen trådte de krefter ned som vi så lenge har sett virke (til oppbygging av et land). Kjærlighet til jorden, barna, arbeidet, — alle disse landlige dyder som er inkarnert i den franske rase, og ikke bare i den, men i alle vestens folk, disse krefter var det som var fienden som skulle slås ned. Det var ikke nok å snakke frihet og fremskritt, rasens og livets reflekser i oss måtte drepes. For at vi ikke en dag skulle våkne opp og minnes hva der var virkelig liv og virkelig glede. Rasen vår ser De, herr senator, har hatt hårde vilkår og kan av og til våkne brutalt. Slik oppvåknen måtte forhindres. Derfor negre, derfor massenaturaliseringen av hele ghettoer, forråelsen i radio og dagspresse, pornografien, reklamen, for-gudelsen av rikdom og alt som glimrer, derfor bokser- og nakendanserinnedyrkelsen, derfor hele dette folke-marked osende av skitt og røkelse, hvor en sløvet generasjon driver omkring, faren-

likeholde de svake soner. Den hadde ikke til oppgave å la et kommunistisk regime komme til makten. Dens oppgave var å holde nasjonene maktesløse mot kommunistisk infiltrasjon. Dens misjon var å bringe dem i forråttelse og oppløsning. Det var derfor den gikk til angrep på blodet, på sjelen, på den nasjonale vilje. Den skulle gjøre nasjonene morkne, og det har lykkedes for den. Det Europa som forferder dere i dag, herr senator, er det antifascistiske Europa.

Og det var dit man ville. Denne Europas oppløsning trygget fremtiden for kommunismen, som fortrinnsvis har bruk for primitive gjødselhauger og gjør fra dag til annen fremstøt innen de nasjoner som er blitt som et slags tomrom fulle av nesler og skitt. De øyeblikkelige resultater av den kommunistiske infiltrasjon var ingenting å forakte. Politisk ble situasjonen for de kommunistiske partier helt forandret. Fra å være revolusjonære minoriteter med samfunnsomveltning på sitt program, dømt til maktesløshet eller til håpløst putsj, ble de regjeringspartier som stillet ministre og som plaserte sine agenter, de fikk tilhengerne blant generaler og høye funksjonærer. Kameratassistenten (the fellowtraveller) som var kommunist, hadde ingen sjangse så lenge kommunistpartiet førte til fengsel, men fikk tall-løse kolleger straks man kom under vær med at det kunne oppnås gullsnorer. Hvem kunne nekte seg fornøyelsen av å være frihetens, fredens og folkevellets partisan og så attpå til få en fin plass på avansementslisten.

Fra nå av var der i alle Europas land en kommunistisk 5. kolonne, massevis av anonyme sympatisører, som

dere i dag at dette ikke er sant. Erindringen om det nevnte faktum forbitrer dem, de vet at om verden også kommer til å minnes det, da er det slutt på kommunismen. For der var skapt full enighet mot kommunismen hos det nasjonale arbeiderskap både i Tyskland og i Italia, ikke ved makt, men ved sammenslutning innen arbeidermillionene. Den tyske arbeider — det fremgår i allfall av den presse som i dag stiller seg forstående til tesser — følte seg lykkeligere under Hitler enn den russiske arbeider under Stalin. Den tyske arbeider var fri, var godt betalt og ble hørt av partiet, likesom han ble beskyttet mot egenmektige kapitalister. Han visste hvorfor han arbeidet og han arbeidet med glede. Men hvis man skal tro deres propaganda, kan man ikke si det samme om den russiske arbeider.

Skulle det ikke ha kommet dere vel til pass å se — i stedet for Europas millioner av kommunistiske arbeiderstemmer av i dag — regjeringene trygget gjennom arbeidermassenes spontane akklamasjon slik som i Syd-Amerika overfor det kup av militærmakten som dere høytydelig betegnet som et arbeiderfiendtlig diktatur? Det skulle være på tide å tale objektivt om Tyskland og Italia. Ikke å kunne det er puerilt og stakkarslig.

Det er generalene som har forrådt Hitler og Mussolini og ikke arbeiderne. Det var ingen motstands-

For den som famler i mørke kan selv den minste lysstråle vise vei.

Argus.

var tilpass for slike fjolls. Men bak dem skrek folk seg hese og skjønte ikke at de på den måten nettopp umuliggjorde det som de skrek at de ville ha. Ingensteds viste det seg mere klart enn i spanskekrigen. Katolikkene slo seg for pannen og vred hendene: De så jo at antifascistene voldtøkk nonnene og mishandlet fredelige folk. Men det fikk ikke hjelpe, man fikk ta det som en usmakelig overgang, for det var jo dog Franco som hadde urett, antifascismen sa det jo. Likevel skulle Spania med sine internasjonale brigader, med deres pinsler og lik, være et fredens og frihetens Spania, for det sto jo på plakaten. Slik var blindheten i Europa den gang. Man kunne tydelig se av de propaganderte fakta, at det bare var selve antifascismen som eksisterte: den var begynnelsen til alt og legitimasjonen for alt, antifascismen var ordet. Når alt kom til alt, så visste ingen hva antifascismen egentlig var. Bare en ting var sikker: antifascismen bestod i blindt på alle måter å gå politibyråets ærend.

Verden eller i allfall Europa delte seg da i to blokker, som enda er omtrent uforandret. På den ene side er det dem som kaller tingene ved sitt rette navn. Da nonnelikene ble oppgravd tenkte de at dette ikke skjedde etter den Helligånds inngivelse, da folk ble henrettet i hundrevis tenkte de at dette ikke var freden, og da de så at fengslene stadig fyltes, kunne de ikke få seg til å kalle det for frihet. Disse folk kaltes nasjonalister, fordi de ved å forsvare sunn sans også forsvarte sitt folk. På den annen side var det dem som mente at realiteten alltid trandenseres, forandres overfor et høyere mål som

forferdelse på enhver forholdsregel mot agentene fra Kreml. Ikke så at de var ufølsomme for fremmed innblanding: de anvendte gjerne fengsling. Men for dem var Sovjet-Russland ikke som en annen stat, for dem var det en slags modellstat, hvis eksistens betok dem. De ga uttrykk herfor ved å betegne den som en fremskrittstat, et progressivt land. En slik fremskrittstat, sa de, hadde rett til alt, også til å spionere, kontrollere mobiliseringen og bevegningen likesom til i enhver henseende å fastlegge borgernes plikter. Parolene fra Moskva dømte de å være stemmen av en høyere, upartisk samvittighet utstrømmende fra en ånd til Kristi forherligelse og menneskehetens lykke. Herav fulgte at alt var tillatt for det kommunistiske parti, som fremfor andre hadde det privilegium å være opplyst av en høyere innsikt gjennom inspirasjon fra et annet fedreland, som man når alt kommer til alt uten større vanskelighet kanskje kunne erkjenne å være ens første og eneste.

Forts.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 78 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgiro nr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo